

Frí orð um rúsdrekka

Einkarsølu av rúsdrekka í Føroyum, og matstovurnarskulu hava loyvi at skenkja vín. Hesum tyktist meirluti vera fyri á væl fyriskipaða fundinum hjá Havnar Framburðsfelag mánakvøldið

Torført er at fáa skilagott orðaskifti um rúsdrekkalógina. Sjálvt um meirluti er millum fólk at broyta hana, tyktist ógjøriligt at fáa politiskan meirluta fyri nøkrum uppskoti. Allir flokkar og flestu politikarar ræðast sínar veljarar. Frægastu orðaskiftini um rúsdrekkalógina eru tí uttan nakran politikara.

EGINN POLITIKARI

Tað var almenni fundurin hjá Havnar Framburðsfelag mánakvøldið gott dømi um. Fólk søgdu sína hjartans meining - og meiningarnar vóru ymskar. Og eingin politikari, sum stýrdi orðaskiftinum.

Pallborðsfundur flest plaga at vera keðiligr. Vit kenna øll fólkini, sum sita við at kalla hvørt einasta pallborð. Tá kemur sjáldan nakað nýtt burtúr. Soleiðis var ikki hesu ferð.

Við pallborðið sótu Niclas Akraberg Poulsen, Ernst Hansen (á Toftum), Olivur

Næss, Pál Weihe og Hanna Joensen.

HAVA ONGA SKAMTAN

Niclas Akraberg Poulsen tosaði m.a. um skipanina, og hvussu hon virkar. Hann helt tað vera skeivt at siga, at vit hava skamtan, so stórar nøgdmar eru. So nevnda skamtan varð ætlað sum verja hjá teimum, sum ikki duga at drekka, men skamtanin er eingin hjálp. Tvørturímóti eyggjar hon til størkeyp. Skamtanin fær fólk at drekka ósmiliga. Nivlas Akraberg Poulsen helt, vit mugu gera okkurt fyri at læra fólk at drekka hóvliga.

FLEIRI FULLIBRUMMUNA

Skamtanin hevur ikki við sær, at føroyingar drekka minni. Nógvar fleiri fólk í Føroyum fara í brummuna av fyllskapi enn t.d. í Danmark, har sølan er frí. Niclas Akraberg Poulsen talaði fyri at broyta skamtanina onkursvegna, so fólk ikki

kunnu keypa fyra kassar av gulløli um mánaðin og níggju fløskur av sterkum um ársfjórðingin.

Ernst Hansen á Toftum umboðaði fráhaldssjónarmiðini. Hann helt ikki, nóg mikið varð gjørt fyri at upplýsa um vandan við at drekka sum gjørt verður við vandan við at roykja. Ernst Hansen talaði ikki fyri at broyta lógina, men hann ásaðnaði, at lógin ikki varð hildin.

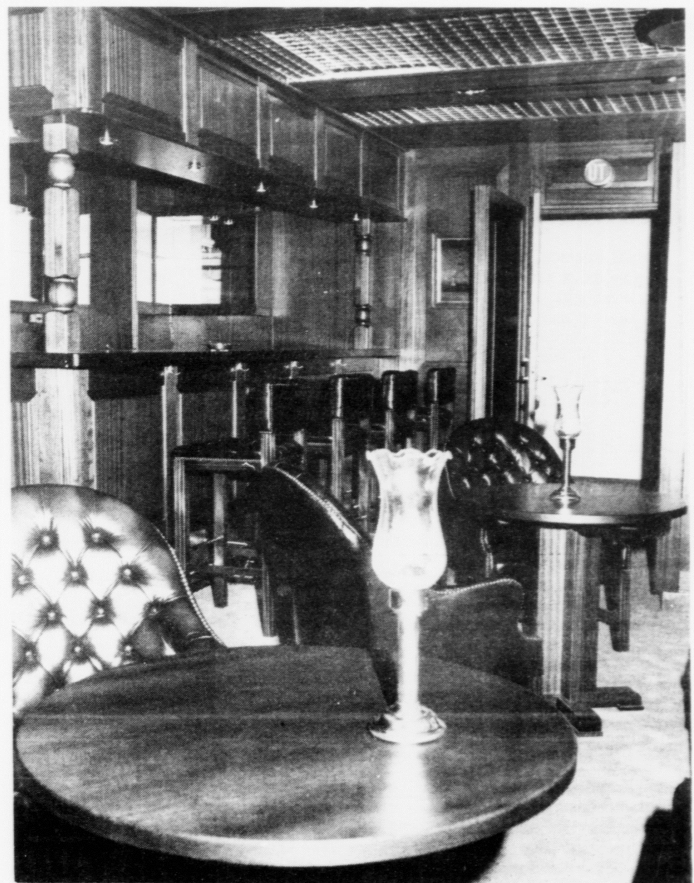
LÆTT AT FÁA

Olivur Næss kom inn á sítt arbeiði í Ráðnum fyri ferðslutrygd, sum roynir at fáa fólk at skilja, at koyring og rúsdrekka ikki hoyrir saman. M.a. tosar Olivur Næss við næstan øll ung, beint áðrenn tey taka koyrikort. Hesi ungu eru so opinskárað, at tey siga, hvussu tey bera seg at við at fáa hendur á rúsdrekka, sjálvt um tey ikki hava aldurin. Tað er m.a. við at bileggja undir følskum navni og við at falsa undirskriftir. Tá er lætt at fáa ølið, ið ikki krevur rúsdrekka-kort. Olivur Næss helt eftirlitið vera ov vánaligt, tá slíkt ber til.

Olivur Næss luttok tó á fundinum bara sum privatpersónur, og hann legði ikki fingrar í millum.

- Eg haldi, at tað østa prátið ávirkar ungfólk. Rúsdrekka verður forkunnugt og spennandi, tí tað er forboðið. Tey verða hetjur, sum kunnu fáa hendur á rúsdrekka.

Olivur Næss tosaði um rullandi verðshúsin, sum Klerens plagdi at taka til, og um lögna lógina, ið gevur loyvi til at bieggja rúsdrekka, tá tú ert 18, men ikki

er loyvt at drekka tað, fyrr enn tú ert 20 ár.

- Tað skal ikki gerast lættari at fáa hendur á rúsdrekka, tað skal gerast øðrvísi. Tað kann heldur ikki gerast lættari - um bara tú also hevur pengarnar, segði Olivur Næss.

VÁNALIG SKIPAN

Hann fanst at skipanini, ið hevur við sær, at fólk keypa so stórar nøgdir í senn, tí fraktin harvið verður minni, og roksið er so nógv, at tú næstan má taka frí ein dag. Men kenslan er góð, tá alt er komið til haldar heima í kjallaranum.

DUGA SJÁLV

Olivur Næss hevði nógva ímóti, at nakrar fáar danskar fyrirkur skulu ríka seg upp av rúsdrekkasølu til Føroya. Soluna kundu føroyingar líka væl umsitandi sjálvir. Og harvið sluppu fólk frá at ringt til Danmarkar fyri at fáa ein dropa. Olivur Næss helt, at donsku fyrirkurnar loypa brell á fólk, so grammarnar tær eru at senda príslistar. Var sølan í Føroyum, kundi tú biðið um tað, tær nýttist.

Hann var eisini fyri at fáa tollfría sølu á flogvøllinum, so flogfórin sluppu undan at flogið aftur og fram fermd við rúsdrekka.

Og tá Margretha Drotning kemur til Føroya í summar, verður neyvan

reytt sodavatn sett fyri hana at drekka. Og tá er so stutt til at geva matsølunum loyvi at skenkja vín fyri tí meiniga fólkinum.

HERNADARLIG UPPFINNING

Olivur Næss minti á, at tað vóru bretsku hermenninir, sum funnu uppá at gera klubbar undir krignum. Og Mjorkadalur var fyrirmyndin, tá ølklubbar komu.

Hann endaði sína røðu við at endurgeva ein gamlan sandoyartingmann: Hvussu skulu vit geva føroyingum sjálvstýri, tá vit ikki tora at lita teimum eina øl í hondina.

AT HAVA ÁBYRGD

Tað var júst álit ella vantiandi álit, Hanna Joensen, bygd síni orð á.

Tey flestu duga at drekka við skili. Teimum standast eingir trupulleikar av. Ein stórir partur av fólkinum nertir ikki rúsdrekka. Tíverri eru nøkur teirra alt ov skjót at døma, men peikifingarnir virka beint øvugt.

- Tey, sum ikki duga at drekka, eru tey mest sjónligu. Tey siggjast og hoyrast, og tey dømandi vátka sær í søgum um hesi, segði Hanna Joensen.

Hon helt tað vera skeivt at geva rúsdrekka skyldina fyri ovurnýtslu, ella at fólk

Meirluti tyktist vera á fundinum fyri, at matstovurnar skulu hava loyvi at skenkja vín

ikki kunnu stýra sær. Ábyrgdin má liggja á einstaklinginum.

RÚSDREKKA IKKI REVSAST

- Tað ber ikki til at geva rúsdrekkanum skyldina, um ein persónur ger eitt brotsverk í rúsi. Rúsdrekka kann ikki revsast. Fólk mugu sjálf taka ábyrgdina av sínum gerimum. Men vit eru bangin fyri at taka ábyrgd og lita ikki øðrum nakað til. Og so halda vit fram við at bróta lógina, í staðin fyri at finna ein máta at broyta nýtsluna. Forboð er ikki nóg mikið, segði Hanna Joensen.

- Eg skilji ikki, at tann stóri meirlutin skal hava sítt persónligafrælsi skert, tí minnilutin ikki hevur álit á hinum.

Hon helt, at føroyingar nú mugu læra at taka ábyrgd av sínum egna lívi, sjálvt um flestu føroyingar eru uppaldri í formyndarmentaliteti.

Tosað var nógva um "kassamentaltitin". Tað er ein serføroysk søga, tá kassin kemur